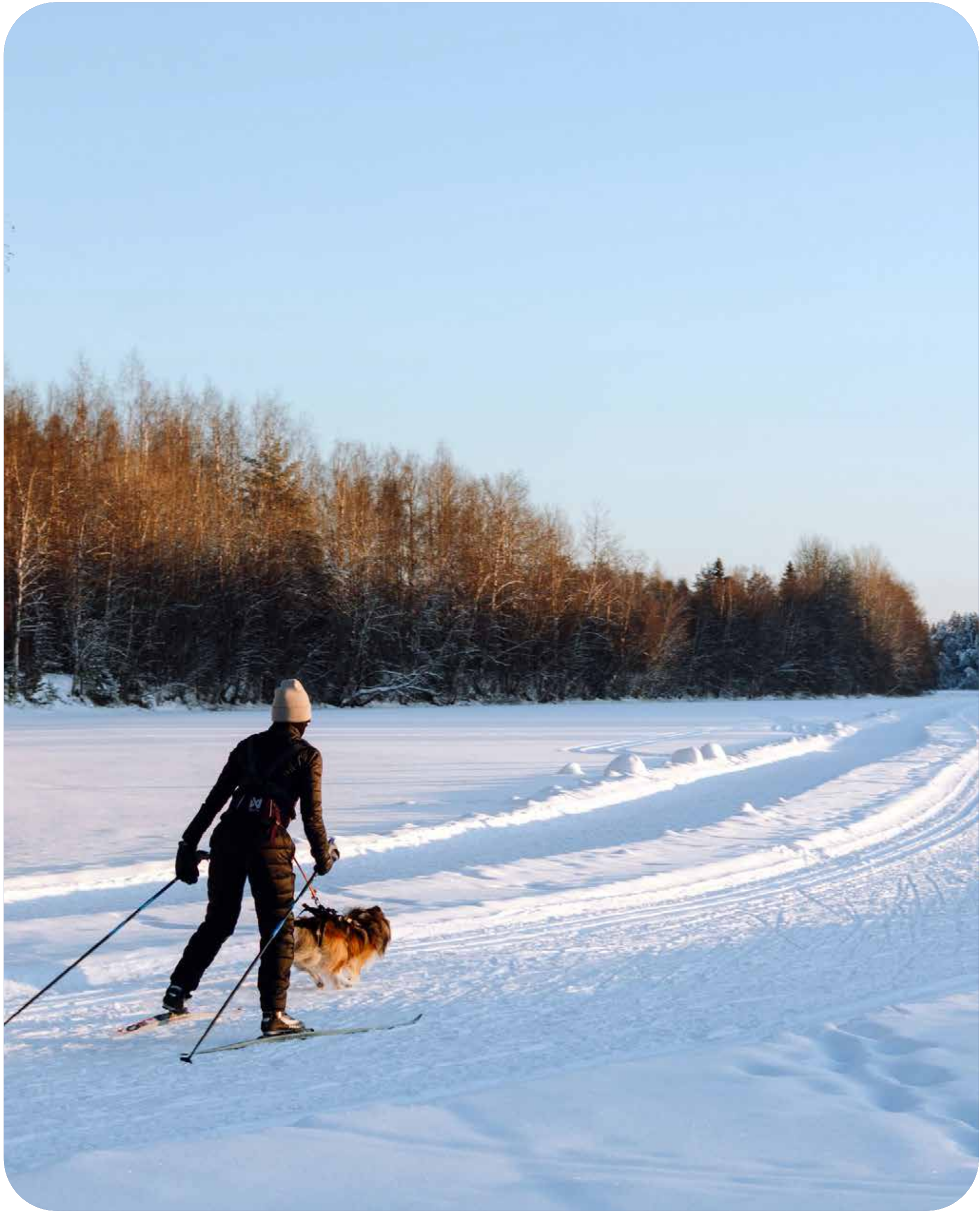

IISSÄ ON LIIKETTÄ

LIKKUMISOHJELMA 2026–2040

SISÄLLYS

LÄHTÖKOHTIA

Ohjelman tarkoitus ja laatimistapa..... 3

Kuntien liikuntapalveluiden lainsäädännöllinen kehikko 4

Riittämättömän liikunta-aktiivisuuden yhteiskunnallinen haaste 5

Yhteiskunnan ja liikuntakulttuurin muutosvirtoja 6

Ohjelmassa käytetty tarkastelukehikko 7

NYKYTILANTEEN TARKASTELUA

Nykytilanne lukujen valossa 9

Kokonaisarviointi liikuntaolosuhteiden nykytilasta 10

Kokonaisarviointi liikuntapalveluiden nykytilasta 11

Kokonaisarviointi toimintaedellytysten ja tukitoimintojen nykytilasta 12

OHJELMAN PÄÄTOIMENPITEET

Liikkumisohjelman päätavoitteet 14

Liikuntaolosuhteiden, -palveluiden ja tukitoimintojen kehittäminen 15

Ohjelman toimeenpano ja seuranta..... 16

IIN LIIKKUMISOHJELMA 2025–2040

Tekijät: Ohjelmantyon ohjausryhmä sekä North Sport Consulting Oy:n vastuukonsultit Jan Norra ja Ilari Leskelä

Taitto: Pirjo Uusitalo-Aura // North Sport Consulting Oy 2026
Valokuvat: Iin kunta

OHJELMAN TARKOITUS JA LAATIMISTAPA

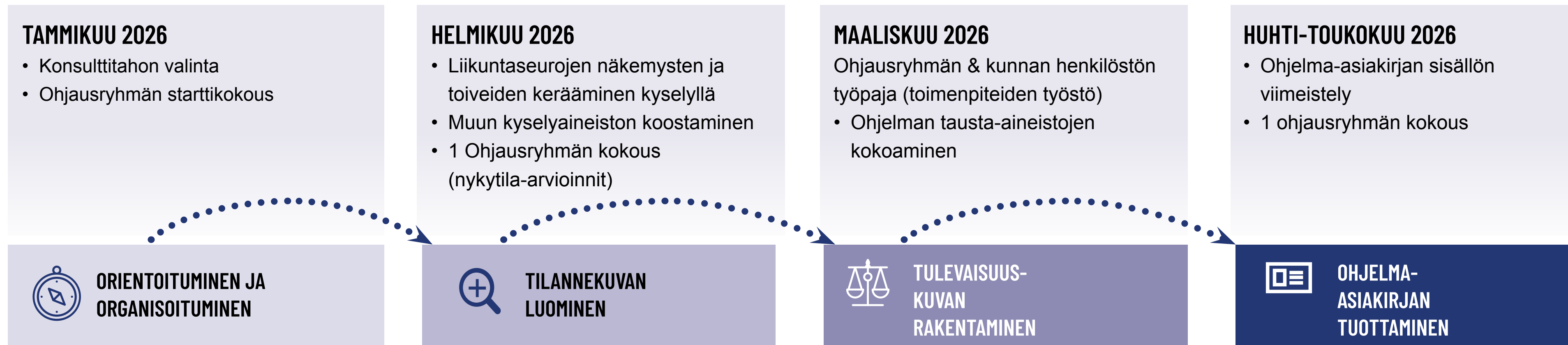
lin kuntastrategiassa korostetaan tärkeänä strategisena tavoitteena puitteiden luomista kuntalaisten hyvällä arjelle ja hyvinvoinnille. Yhtenä keskeisenä hyvinvoinnin edistämisen keinona nostetaan esiin liikkuminen ja liikunta – kuntastrategian sanoin; ”lissä laitetaan liikettä niveliin”. Tässä esiteltävän liikkumisohjelman tarkoituksena on luoda pidemmän aikajänteen näkemystä ja suuntaviivoja sille kuinka kuntastrategian em. linjauksia viedään kunnan eri palvelualueiden käytännön toimenpiteiksi.

Ohjelman laatimisesta on vastannut ohjausryhmä, jonka jäseninä ovat olleet kunnanjohtaja Marjukka Manninen, hyvinvointijohtaja Janne Puolitaival, sivistysjohtaja Virpi Risteelä, yhdyskuntajohtaja Johanna Vakkuri, infra- ja ympäristöpalvelupäällikkö Taija Savilaakso, kunnanarkkitehti Tapani Pukinkorva ja vapaa-aikapäällikkö Pekka Suopanki.

Lisäksi ohjelmatyössä on hyödynnetty mm. kuntalaisilta ja seuroilta kyselyiden kautta koottuja kehittämistoiveita. Työssä asiantuntijatukena on toiminut North Sport Consulting oy asiantuntijayritys.

Liikkumisohjelma tulee nähdä ajan ja tilannemuutosten myötä päivittyvänä työkaluna, jota hyödynnetään kuntaorganisaation toimenpiteiden yksityiskohdaisemmassa vuosisuunnittelussa. Toivomme ohjelman jalkautuvan laajasti – kuntalaisten liikkumisen edistäminen on koko kunnan yhteinen asia.

Ohjelmatyön ohjausryhmä

LIKKUMISEN EDISTÄMISEN LAINSÄÄDÄNNÖLLINEN KEHIKKO* (muokattu lähteestä Kuntaliitto / Liikunnan asema lainsäädännössä)

* Huom. Liikkumisen edellytyksiä ohjaavat myös yhdyskuntarakenteeseen, liikenneympäristöön ja kunnallistekniikkaan liittyvät keskeiset säädökset

RIITTÄMÄTTÖMÄN LIIKUNTA-AKTIIVISUUDEN YHTEISKUNNALLINEN HAASTE

Kuntien lakisääteisenä tehtävänä on luoda ja ylläpitää kuntalaisten hyvinvointia edistävän liikunnan edellytyksiä ja olosuhteita. Kyseiselle ydintehtävälle on tänä päivänä entistä suurempi yhteiskunnallinen tarve, kuten ohessa oleva kuva osoittaa. Kuvassa on pelkistään esitetty nykyinen ”liikkumattomuuden haaste” valtakunnallisella tasolla tarkasteltuna. Pääosa väestöstä liikkuu vähemmän kuin nykyiset eri-ikäisille suunnatut liikuntasuositukset suosittavat!

Iin liikkumishjelman tarkoituksena on kuvata niitä keskeisiä keinoja, joilla kuntaorganisaation eri toimijat tarttuvat kuvattuun yhteiskunnalliseen haasteeseen. Huomionarvoista on myös se, että kyse ei ole ainoastaan väestön hyvinvoinnista vaan merkittävässä määrin myös julkisen talouden kestävyyydestä ja siten myös kaikkien kuntien elinvoimasta. UKK -instituutin arvioidenperusteella liian vähäisen liikkumisen kustannukset ovat vuosittain valtakunnallisesti n. 1.4 miljardia euroa. **Iin osalta arvioiden liikkumattomuuden kustannukset ovat UKK -instituutin laskurin mukaan n. 2.7 miljoonaa euroa vuodessa.**

	LIKKUMISEN SUOSITUKSET*	LIIAN VÄHÄN LIKKUVIEN MÄÄRÄ*
< 7 V. 	Reipasta ja rasittavaa liikuntaa 3 t joka päivä, josta 1 t vauhdikasta fyysistä aktiivisuutta ja 2 t reipasta ulkoilua ja kevyttä liikuntaa	N. 25% (VALTAKUNNALLISESTI)
7-17 V. 	Reipasta ja rasittavaa liikuntaa vähintään 1 tunti joka päivä	YLI 65% (VALTAKUNNALLISESTI)
18+ V. 	Reipasta liikkumista terveydeksi ainakin 2 t 30 min viikossa TAI Rasittavaa liikkumista kunnon vuoksi ainakin 1 t 15 min viikossa SEKÄ Työikäisille lihaskuntoa ja liikehallintaa sekä ikääntyneille tasapainoa ja notkeutta kehittävää aktiivisuutta ainakin 2 kertaa viikossa.	YLI 50% (VALTAKUNNALLISESTI)

* Karkeistukset tuoreimmista valtakunnallisista suosituksista ja tutkimuksista (mm. Liikuntaraportti: Suomalaisten mitattu liikkuminen, paikallaanolo ja fyysinen kunto 2018–2022) sekä Piilo-tutkimus 2023.

YHTEISKUNNAN JA LIIKUNTAKULTTUURIN MUUTOSVIRTOJA

Liikkumisohjelman tarkoituksena on tuottaa näkemystä ja konkreettisia tulevaisuuden suuntaviivoja lin kunnan liikuntapalveluille ja kunnan muulle liikkumisen edistämistyölle. Osana ohjelmatyötä on siten pyritty tunnistamaan myös keskeisiä yleisiä yhteiskunnallisia ja liikuntakulttuurin muutosvirtoja, jotka tuovat sekä tulevaisuuden haasteita että mahdollisuuksia paikallistason kehittämistyölle.

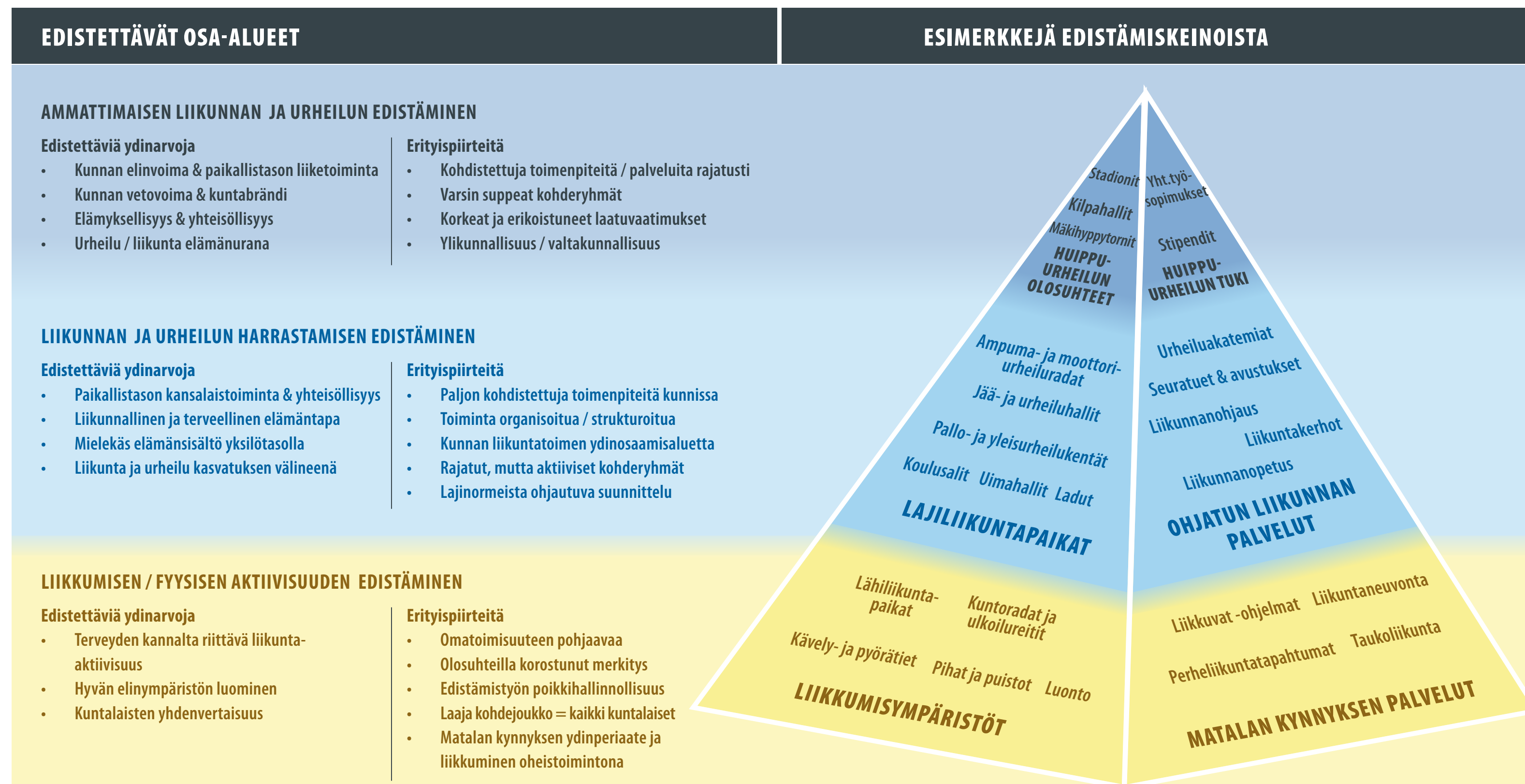
Alla olevaan kuvaan on koottu North Sport Consulting oy:n toimesta tällaisia tekijöitä. Kyseistä kuvaa on hyödynnetty ohjelman toimenpiteiden suunnitteluvaiheessa ajatusten ja keskustelun herätteenä.

OHJELMASSA KÄYTETTY TARKASTELUKEHIKKO

Kuntien liikuntapalveluiden laaja-alaista kokonaisuutta on tarkasteltu ohjelmatyössä alla olevan North Sport Consulting oy:n tuottamaa jäsentelyä hyödyntäen. Ohjelmatyössä on fokus ollut liikkumisen ja fyysisen aktiivisuuden edistämisen sekä liikunnan ja urheilun harrastamisen edistämisen osa-alueissa.

Alla olevassa kuviossa näkyvien ”olosuhteiden” (pyramidin vasen kylki) sekä palveluiden (pyramidin oikea kylki) lisäksi ohjelmatyössä on kunnan liikkumisen ja liikunnan edistämiskeinoina tunnistettu ohjelmassa erityyppiset kunnan tukitoiminnot, kuten poikkihallinnollinen ja sidosryhmäyhteistyö, viestintä, kuntalaisosallistaminen yms.

NYKYTILANTEEN TARKASTELUA

IIN LIIKUNTAPALVELUT LUKUJEN VALOSSA

Keskeisimmät olosuhdeinvestoinnit 2016–2025	kustannukset €
Sisäliikuntatilojen kehittäminen; Liikuntakeskuksen rakentaminen	n. 5 M€
Liikkumisen reitistöjen kehittäminen; mm. Jakkukylän riippusillan ja Illinsaaren ulkoilu-reitin siltojen rakentaminen, Kevyen liikenteen väylien rakentaminen, Tasamaanlatu sekä Jakkukylän latureitin valaistuksen toteuttaminen	n. 3.4 M€
Lähiliikuntaolosuhteiden kehittäminen; mm. Tikkasenharjun lähiliikuntapaikka, Tikkamä-en ulkokuntoilupaida ja kuntoportaat, Liesharjun kuntoportaat, leikkipaikkaverkoston ja Ympäristötaidepuiston kehittäminen ja Vihkosaaren uimalaiturin rakentaminen	n. 0.5 M€
Pallo- ja urheilukenttien kehittäminen; mm Valtarin ja Kuivaniemen kenttien kunnosta-minen ja keskuskentän kaukalon toteuttaminen	n. 0.15 M€

Kunnan liikuntapalveluiden tunnuslukuja v. 2025	määrä
Kunnan liikuntaryhmien osallistujakertoja	n. 15 000 krt.
Liikuntaneuvonnan asiakkaita	39 kpl.
Avustettuja urheiluseuroja	10 kpl.
Liikuntahallin käyntikertoja	n. 70 000 krt.

Kunnan ylläpitämät ulkoliikuntaolosuhteet	määrä
Kävely- ja pyörätiet (jalankulku ja pyörätiet)	14,8 km
Valaistut kuntosadat / Ladut / valaistut ladut	21 km / 13 km / 60 km
Retkeilyreitit / taukopaikat (laavut, nuotiopaikat)	5 kpl / 17 kpl
Isot pallokentät: hiekka / tekonurmi	5 kpl / 1 kpl tekonurmi
Yleisurheilukentät	2 kpl
Luistelalueet / kaukalot	7 kpl / 8 kpl
Lähiliikuntapaikat (koulupihat & monitoimiareenat)	12 kpl / 5 kpl
Ulkotenniskentät / ulkolentopallokentät / ulkokoripallokentät	1 kpl / 1 kpl Beach Volley / 6 kpl kolulupioilla
Ulkokuntoilupaidat tai alueet / kuntoportaat	4 kpl / 4 kpl
Uimarannat	2 kpl
Frisbeegolfradat	3 kpl
Leikkipaikat tai -puistot	14 kpl
Mäenlaskupaikat	1 kpl

Kunnan ylläpitämät sisäliikuntaolosuhteet	määrä
Pienet liikuntasalit	8 kpl
Liikuntahallit	1 kpl
Kuntosalit	2 kpl (lisi-areenan ylä- ja alakerta)

KOKONAISARVIOINTI LIIKUNTAOLOSUHTEIDEN NYKYTILASTA

VAHVUUDET / MAHDOLLISUUDET

- **Hyvät sisäliikuntaolosuhteet kuntakoko huomioiden**
  - Iisi-areena, kattava koulujen liikuntasalien verkko kattava (+ uuden yläkoulun sali 2028)
  - Mahdollistaa hyvät harjoitteluolosuhteet pääosalle lajeista
- **Monipuolinen ja hyvin saavutettava ulkoliikuntapaikkojen verkosto**
  - Yleisurheilun olosuhteet varsin hyvät (Keskusurheilukenttä ja Kuivaniemen urheilukenttä)
  - Hyvä latuverkosto ja myös erittäin toimiva ensilumen latu
  - Hyvät lähiliikuntaolosuhteet (kuntoportaita kattavasti, paljon leikkipaikkoja yms.)
- **Erinomaiset luontoliikuntamahdollisuudet**
  - Luonto lähellä kaikkialla, lisäksi hyviä luonto- ja ulkoilureittejä, joissa nuotiopaikkoja ja kotia sekä laajat vesistöalueet, mitkä mahdollistavat mm. hyvät melonta yms. olosuhteet.
- **Kävely- ja pyöräilyolosuhteet varsin hyvät (mm. koulureitit) ja niitä kehitetään**
- **Paljon innovatiivisuutta olosuhdekehittämisessä (mm. ympärivuotinen ulkouimala, taidepolku yms.)**

HEIKKOUEDET / UHAT

- **Ulkoliikuntapaikkaverkostossa tunnistettuja kehittämistarpeita mm. tekojääkentän sekä tekonurmikentän puute**
- **Luontoliikuntamahdollisuuksissa kehittämistarpeita mm. niiden matalakynnyksisyyden osalta (mm. saavutettavuus) sekä reitistöjen maanomistajakysymysten ratkaisemisessa**
- **Nuorten osalta puutteita ”liikunnallista hengailupaikoista” (esim. skeittipaikat, katukoris yms.)**
- **Lisäksi tunnistettuja olosuhdeverkoston heikkouksia myös:**
  - Liikuntapaikoissa varsin paljon korjausvelkaa
  - Liikuntapaikkojen palveluverkko hajanainen – ei selkeätä liikuntapaikkakeskittymää
  - Uimaopetuksessa allastilan puute isohko haaste
  - Illisaaren hiihtomajan kunto heikko
  - Keskusta-alueella ei ole paikkaa kaukalolle – potentiaalisia käyttäjiä paljon
  - Valaistuksessa puutteita (mm. osa pyöräteistä ja puistoista ilman valaistusta)
  - Joidenkin lajien olosuhteet puuttuvat kunnasta kokonaan

KOKONAISARVIOINTI LIIKUNTAPALVELUIDEN NYKYTILASTA

VAHVUUKUDET / MAHDOLLISUUDET

- **Lasten varhaiskasvatuksen ja koulupäivän aikaisen liikkumisen edistämistyössä hyvä tilanne**
  - mm. liikkumisen edistämiseen liittyvän välineistön osalta hyvä tilanne, erityistä panostusta laitettu luontoliikkumisen edistämiseen yms.
- **Liikuntaneuvonnan palvelut toimivat varsin hyvin**
  - hyvää yhteistyötä asiassa PopLin kanssa
- **Liikuntapalveluiden seurayhteistyö hyvällä mallilla**
  - mm. avustukset sekä niihin liittyvien toimintamallien toimivuus
- **Kunnassa paljon liikunnan edistämisen näkökulmasta aktiivisia kylä- ja eläkeläisyhdistyksiä**
- **Kunnassa varsin paljon aktiivista liikuntaan liittyvää tapahtumatoimintaa**
  - mm. kylien välisiä kilpailuja, liikuntaan edistäviä kampanjoita yms.
- **Kansalaisopiston kautta myös tarjolla hyvää liikuntatoimintaa / ohjattuja tunteja**
  - kunnassa innovatiivisia ja helposti saavutettavia liikunta- ja vapaa-ajanvälineratkaisuja kuntalaisille

HEIKKOUKUDET / UHAT

- **Lapsille ja nuorille suunnatussa "Harrastamisen Suomen malli" -kerhotoiminnassa haasteita (mm. ohjaajarekrytointi)**
- **Liikuntaseurojen / yhdistysten kohtaamisten toimintamallissa kehittämistarpeita**
- **Soveltavan liikunnan palveluissa puutteita**
  - ryhmien määrä, osaavien ohjaajien puute
- **Seuratoiminnan yleishaasteena vapaaehtoisten määrän väheneminen**

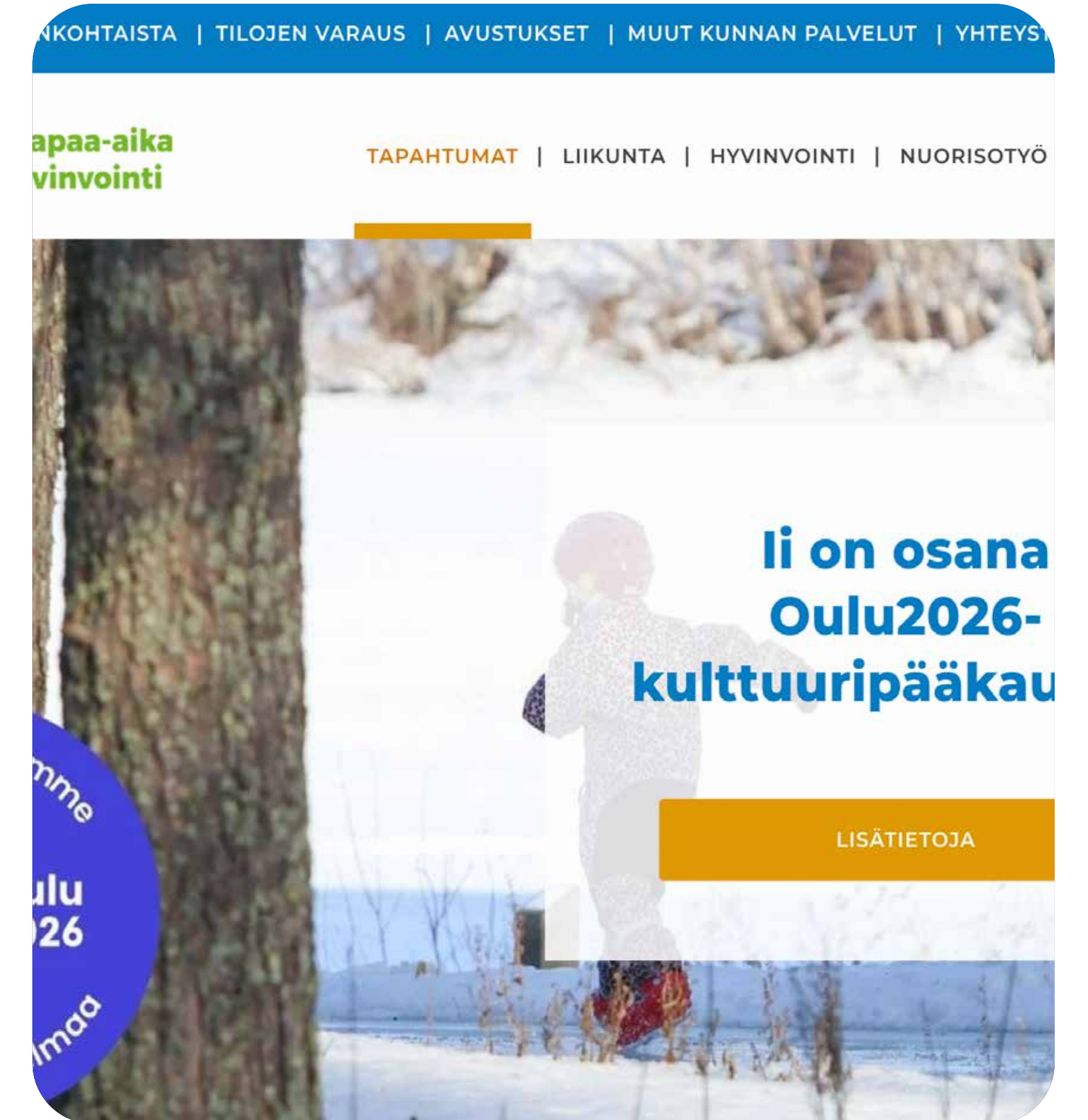
KOKONAISARVIOINTI TOIMINTAEDELLYTYSTEN JA TUKITOIMINTOJEN NYKYTILASTA

VAHVUUKUDET / MAHDOLLISUUDET

- Kunnan liikuntapalveluihin ja liikkumisen edistämistyöhön kytkeytyvä henkilöstö osaavaa ja motivoitunutta
- Kunnassa yleisesti kokeilukulttuuriin kannustava ilmapiiri mikä tukee myös liikuntapalveluiden kehittämistä
- Liikkumisen edistämistyölle kunnassa varsin vahvaa poliittista tukea (asia näkyy mm. kuntastrategiassa)
- Osallistava budjetointi toiminut varsin hyvin ja mahdollistanut myös liikuntahankkeita
- Ylikunnallinen yhteistyö pelaa varsin hyvin alueella ja sen edelleen kehittämiseksi mahdollisuuksia
- Liikuntamatkailun edistäminen nouseva painopiste kunnassa mikä tukee myös kuntalaisten liikkumiseen ja liikuntaan liittyvien palveluiden kehittämistä
- Liikuntaohjelma mahdollistaa maankäytön kytkemisen laaja-alaiseen liikunnan kehittämiseen

HEIKKOUKUDET / UHAT

- Kunnan liikuntapalveluiden ja liikkumisen edistämistyö ollut kokonaisuuden näkökulmasta varsin heikosti suunniteltua ja lyhytjänteistä – myös kaavoituksen ja maankäytön suunnittelun näkökulmasta
- Organisaatorakenne osin haasteellinen liikuntapalveluiden / liikkumisen edistämistyön näkökulmasta
- Sidosryhmäyhteistyössä kehittämistarpeita mm. paikallisen liikuntaan kytkeytyvän yrityskentän kanssa varsin vähän yhteistyötä ja myös yhteistyö hyvinvointialueen kanssa tulisi olla sujuvampaa
- Taloudellisten resurssien rajallisuus ja pitkäaikaisen suunnitelmallisuuden puuttuminen

A photograph of a residential street with two cyclists riding towards the camera. The street is paved and flanked by lush green trees and bushes. In the background, there are several houses with colorful siding: a light blue house on the left, a red house in the center, and a yellow house on the right. A black street lamp stands on the sidewalk. The text 'OHJELMAN PÄÄTOIMENPITEET' is overlaid in large white letters on the bottom left.

OHJELMAN PÄÄTOIMENPITEET

LIKKUMISOHJELMA OSANA KUNTASTRATEGIAN EDISTÄMISTÄ

KUNTASTRATEGIAN TAVOITTEITA

Kuntastrategian alatavoitteita, joita liikkumishjelmalla erityisesti pyritään edistämään

- Luomme puitteet, joissa on mahdollista elää merkityksellistä arkea ja luoda parempaa huomista.
- lissä laitetaan liikettä niveliin! Vahvistamme luontosuhdetta ja liikunnallisuutta
- Nautimme luonnon mahdollisuuksista virkistymisessä, oppimisessa ja matkailussa
- Luomme kyliimme mahdollisuuksia kulttuurille, liikunnalle ja kohtaamisille
- Rakennamme yhteisöä, johon jokainen kokee kuuluvansa.
- Kannamme yhdessä erityistä vastuuta lapsista ja nuorista

OHJELMAKAUDEN PAINOPISTEITÄ

Olosuhteiden kehittäminen

- Vahvistamme ja ylläpidämme nykyisiä hyviä ja vetovoimaisia luontoliikunnan olosuhteita
- Parannamme eri lajeja ja liikuntamuotoja palvelevaa ulkokenttäverkostoa
- Kehitämme aktiivisesti eri-ikäisiä omatoimiliikkuja palvelevaa infraa ja lähiliikuntapaikkaverkostoa

Palveluiden kehittäminen

- Edelleen kehitämme lasten ja nuorten koulupäiviään linkittyviä liikuntamahdollisuuksia ja palveluita
- Vahvistamme työikäisten ja ikääntyneiden matalan kynnyksen liikuntapalveluita ja liikunta-neuvontaa

Tukitoimintojen kehittäminen

- Parannamme kunnan liikkumisen edistämistyön poikkihallinnollista yhteistyötä ja koordinaatiota
- Kehitämme kunnan liikuntapalveluihin liittyvää viestintää huomioiden eri kohderyhmät sekä myös liikuntamatkailun tarpeet
- Vahvistamme liikunnan edistämistyön tiedolla johtamista ja suunnitelmallisuutta

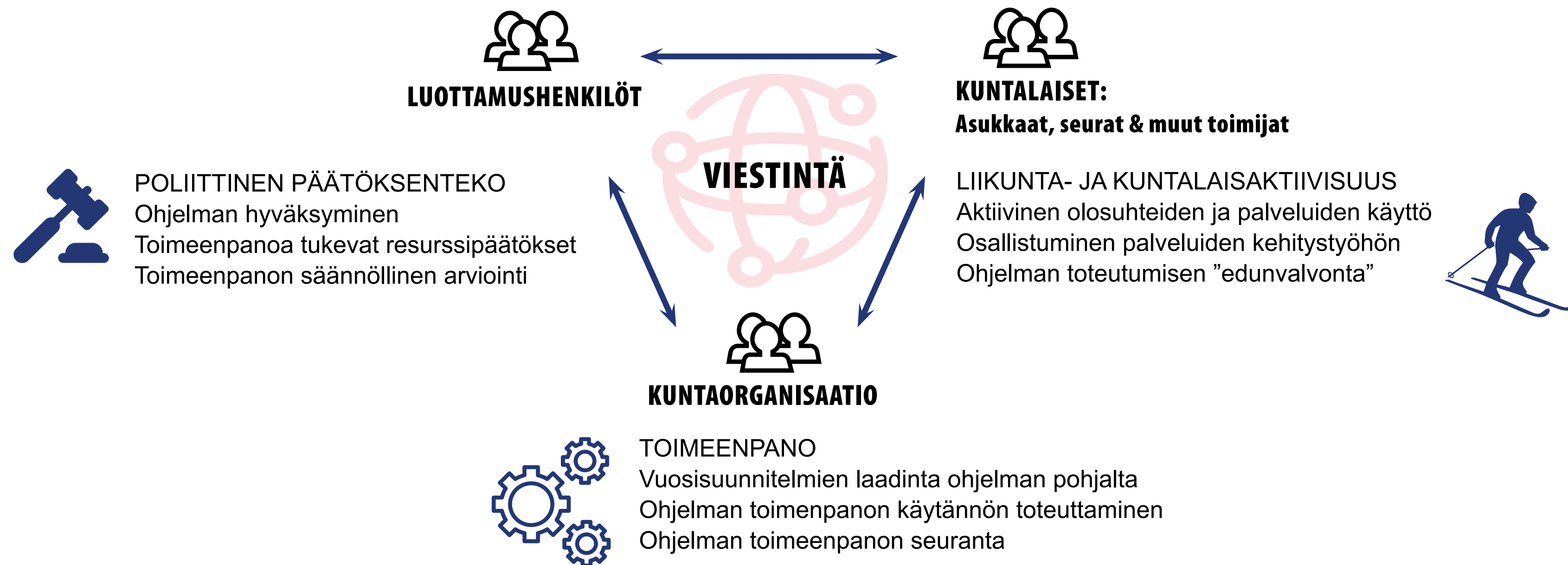
OLOSUHTEIDEN, PALVELUIDEN JA TUKITOIMINTOJEN KEHITTÄMINEN

OSA-ALUEET	PÄÄTOIMENPITEET 2026–2040
OLOSUHTEET	Kärkihankkeet - Jalkapallon tekonurmikentän rakentaminen kuntakeskuksen alueelle. Tavoiteaikataulu: 1-3 v. aikana - Nuorten skeitti/lähiliikunta-alueen toteuttaminen kuntakeskustan alueelle. Tavoiteaikataulu: 1-3 v. aikana. - Illinsaaren liikuntaolosuhteiden kehittämistyön jatkaminen (mm. hiihtomajan kunnostus). Tavoiteaikataulu: 5-10 vuotta. - Luonnonjäähajhaisten luistelualueiden sijoituspaikkasuunnitelman työstäminen (erit. kuntakeskus ja Alaranta). Tavoiteaikataulu: 1-3 v. aikana - Tekojääkentän / jäähallin toteutusmahdollisuuksien selvitystyö (esim. joukkorahoituksen hyödyntäminen).Tavoiteaikataulu: 5-10 v aikana (ulkopuolinen rahoitus voi nopeuttaa aikataulua). Muita päätoimenpiteitä: - Luontoliikunta- ja ulkoilureitistöjen edelleen kehittäminen - Lähiliikuntaolosuhteiden vahvistaminen mm. kunnostamalla nykyisiä leikki- ja ulkoliikunta-alueita sekä kehittämällä keskeisten ulkoliikuntapaikkojen esteettömyyttä - Lainattavan liikuntavälineistön tarjonnan ja toteuttamiskonseptin kehittäminen (esim. polkupyörien lainaamismahdollisuus, Liikkuva Koulu -välineistön hyödyntäminen)
PALVELUT	Lapset ja nuoret -kohderyhmä - Kouluissa tapahtuvan liikkumisen edistämistyön vahvistaminen mm. kehittämällä Harrastamisen Suomen malli -kerhotoimintaa (esim. ei lajipainotteisten kerhojen lisääminen) sekä koulujen toimintakulttuuria (esim. turhien liikkumista estävien käytäntöjen poistaminen) - Uimalakonseptin kehittäminen hyödyttämään koululaisuintien toteutusta - Nuorten matalan kynnyksen liikuntapalveluiden kehittäminen – mm. lajikokeilumahdollisuuksia lisäämällä yhteistyössä erilaisten paikallistoimijoiden kanssa - Perheliikunnan palveluiden parantaminen – mm. lisi-areenan ”Leikkilauantai” toimintaa edelleen kehittämällä sekä lisäämällä Kansalaisopiston perhekurssitarjontaa Työikäiset ja ikääntyneet -kohderyhmä - Aikuisväestön liikkumisen ja aktiivisen elämäntavan edistäminen koko kunnan alueella vahvistamalla matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksia - ja tukemalla yhteisöllistä sekä hyvinvointia edistävää toimintaa. - Liikunta- ja elintapaohjauksen palveluiden ylläpitäminen ja edelleen kehittäminen osana kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. - Henkilöstöliikunnan toimintamallien kehittäminen kunnan alueella yhteistyössä yrityskentän ja muiden paikallistoimijoiden kanssa
TUKITOIMINNOT	- Poikkihallinnollisen yhteistyön ja koordinaation vahvistaminen kunnan liikkumisen edistämistyössä. Pääkeinona poikkihallinnollisen työryhmän perustaminen liik-kumisohjelman jalkauttamisen ja seurannan tueksi. Työryhmän kokoontuminen 2-3 kertaa vuodessa. Työryhmän koolle kutsujana Hyvinvointipalvelut. - Liikuntamahdollisuuksiin liittyvän viestinnän parantaminen. Erityisesti huomiota kiinnitettävä kehittämistyössä mm. luontoliikuntaa ja liikuntamatkailua palvelevien kohteiden esittelyyn verkkosivuilla, sosiaalisen median hyödyntämiseen nuorten tavoittamisessa sekä viestinnän resurssikysymysten ratkaisemiseen. - Tiedolla johtamisen ja suunnitelmallisuuden kehittäminen. Erityistä huomioita kiinnitettään kunnan maankäytön suunnitelmallisuuden parantamiseen liikuntapaik-kaverkoston osalta ja liikkumisohjelmassa esitettyjen hankkeiden huomioimiseen yhdyskuntapalveluiden infran PTS:ssä sekä kunnan liikuntapalveluihin liittyvien tieto- ja varausjärjestelmien kehittämiseen ja yhtenäistämiseen.

OHJELMAN TOIMEENPANO JA SEURANTA

Ohjelma linjaa lin kunnan liikkumisen edistämistyötä ja sen päätoimenpiteitä vuoteen 2040 saakka. Ohjelman toimenpiteitä täsmennetään vuosittain kunnan eri toimialojen talous- ja toimintasuunnitelmien laadinnan yhteydessä. Lisäksi ohjelman toteutusta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti kuntaorganisaation sisällä. Toisaalta ohjelman jalkauttaminen edellyttää sujuvaa ja avointa yhteispeliä, jossa kuntaorganisaation ohella myös asukkailla, seuroilla ja muilla paikallistoimijoilla on oma tärkeä roolinsa.

Tätä yhteispeliä kuvataan alla. Tältä osin ohjelma on myös avoin kutsu kaikille eri toimijoille tuomaan oman osaamisensa ja innostuksensa lin liikuntaolosuhteiden ja palveluiden paikalliseen kehittämistyöhön. Lin kunnan monipuoliset liikkumismahdollisuudet ovat olemassa kaikkia asukkaita ja paikallistoimijoita varten.

NORTHSPORT
CONSULTING

IISSÄ ON IDEAA

ii.fi